

Ružbašské žrodelko

*Ružbašská
královská
svadba*

Vyhraj publikáciu „Ružbašská svadba“

Chcel by si vyhrať publikáciu „Ružbašská kráľovská svadba“ od autorky Kataríny Chapuis? Nie je nič jednoduchšie! Stačí vystrihnúť kupón z tejto strany, vyplniť svoje údaje a vhoďiť ho do zbernej nádoby. Zberné nádoby budú umiestnené v potravinách Večierka, v suveníroch p. Daniely Grechovej a v Potravinách „pod Lažňou“. Nezabudni ho vhoďiť najneskôr do 18.08.2023

RUŽBAŠSKÉ ŽRÓDELKO

Občasník. Ročník V. Číslo 1/2023, Júl. Noviny sú registrované na Ministerstve kultúry pod číslom EV 5768/19. Expedícia novín je zabezpečovaná do všetkých domácností v obci Vyšné Ružbachy. Uzávierka tohto výtlačku: 30. Júna 2023. Ružbašské žrodello je vydané vďaka finančnej podpore obce Vyšné Ružbachy a z príspevkov 2%. ĎAKUJEME

Vydáva: Ružbašský Prameň o.z., Vyšné Ružbachy 169, 065 02 Vyšné Ružbachy, IČO: 42380600, www.ruzbasskypramen.sk

Zodpovedný redaktor: Mgr. Marcela Malá

Jazyková úprava: Mgr. Mariana Dudžíková

Grafické spracovanie: Bc. Dáriuš Heban

KUPÓN

Meno:

Priezvisko:

Bydlisko:

Milí Ružbašania.

Po dlhšej odmlke sa k vám opäť prihováram prostredníctvom nášho občasníka „Ružbašské žrodelko“.

Leto je v plnom prúde a my už máme za sebou niekoľko krásnych slnečných dní. Pevne verím, že teplé letné dni budú už len pribúdať a my budeme mať možnosť si ich spoločne vychutnať. Počas letných víkendov sme pre vás so zamestnancami obce pripravili zopár kultúrnych podujatí a tešíme sa na stretnutia s vami. No a to, čo sa v našej dedinke udialo, máte možnosť sa dočítať v nasledujúcich stránkach.

S celým kolektívom prajeme pekné leto plné dovolenkových zážitkov a veľa príležitostí na načerpanie energie zo slnečných lúčov.

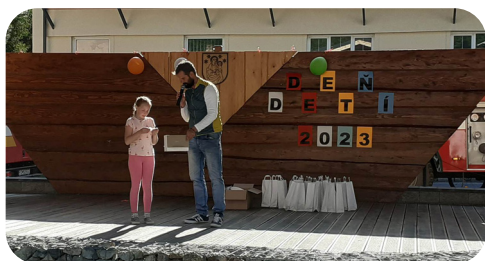
S pozdravom starosta obce

Medzinárodný deň detí

V našej obci ho deti slávnostne oslávili 3. júna. Pred obecným úradom bolo už od obeda rušno – pripravovalo sa všetko potrebné, aby sa deti popoludní cítili dobre, mali kde súťažiť a občerstviť sa.

Prišla hodina H a priestor pred obecným úradom sa zaplnil deťmi a rodičmi. Starosta obce všetkých privítal a postupne upriamoval pozornosť na všetko, čo sa dialo. Deti si mohli na stanovištiach overiť pohybové zručnosti – behom cez prekážky, skákaním vo vreci, či triafaním loptičiek. K dispozícii bol aj skákací hrad, maľovanie kriedami. Na záver sa konala okružná jazda na bicykloch a kolobežkách v sprievode hasičského auta po celej obci. Po ukončení disciplín si deti vyžrebovali svojich víťazov, ktorí získali drobné darčeky. Nikto však neodišiel s prázdnu rukou. Každý dostal sladkú odmenu. Deti si mohli pochutiť na zmrzline, cukrovej vate či cukrovinkách. Po celý čas sa zabávali pri reprodukovanej hudbe.

Podujatie sa zakončilo penovou show, o ktorú sa postarali členovia DHZ vo Vyšných Ružbachoch. Deti si taktiež mohli prezrieť hasičskú techniku.

Bolo to pekné podujatie, ktoré dúfame, že sa deťom páčilo.

Silvester s deťmi

Silvestrovský podvečer, 31.12.2022, priestor a pódium pred obecným úradom opäť ožil. Silvestrovskú oslavu sme dali pocítiť aj tým najmenším obyvateľom našej obce, ktorí o polnoci už sladko spinkajú. S tými najmenšími sme oslávili príchod nového roka. Deti a ich rodičov privítal starosta obce. Spoločnosť nám robili maskoti z rozprávky Madagaskar, ktorí si s deťmi zatancovali. Pochutiť si mohli na detskom punči, kysnutom zavinu, či chlebíku s nátierkou. Večer vyvrcholil odpálením detského ohňostroja.

Stavíme máje...

S príchodom mája, mesiaca lásky, prichádza k nám aj dávny zvyk stavania májov, ktoré sú symbolom príchodu jari, znovu sa obnovujúcej prírody a lásky. Stavanie májov v predvečer prvomájovej noci nesie v sebe odkaz, ktorý je hodný si pripomenúť.

A tak, v posledný aprílový deň, 30.4.2023 sme v našej obci postavili máj. Tradičné stavanie mája sa stalo netradičným vďaka členom folklórnej skupiny Ružbašan, ktorí spríjemnili a oživilo podujatie svojim spevom a krásnym krojom. Podujatie otvoril starosta obce krátkym príhovorom.

Vrcholec mája niesli od hasičskej zbrojnice ku obecnému úradu členovia folklórnej skupiny, mladé dievčatá ho ozdobili stužkami a nakoniec ho členovia Dobrovoľného hasičského zboru Vyšné Ružbachy postavili. Dobrá nálada a príjemná atmosféra sa niesla celým podujatím. Občerstvenie zabezpečil Hostinec Havránek. Po postavení mája zábava následne pokračovala až do večerných hodín.

Ďakujeme všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom pomohli pri tejto akcii a veríme, že sa o rok opäť stretneme a spoločnými silami postavíme máj.

Zo života klubu

ZO JDS Vyšné Ružbachy

Cesty k vojnovým mohylám nikdy nezarastú

Krátkou modlitbou a červenými ružami sme 25. januára 2023 v našej obci, Vyšné Ružbachy, vzdali úctu všetkým, ktorí sa zaslúžili o mier v našej krajine v roku 1945. Z historických prameňov sa dozvedáme, že po vypuknutí Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici taktika partizánskej brigády Čapajev sa začala meniť v mnohých obciach okresu Stará Ľubovňa a siahala až cez obec Lackovú, Nižné Ružbachy do obce Vyšné Ružbachy – kúpele. Vtedajší žijúci pamätníci si spomína na tieto vojnové udalosti takto: „ V niektorých liečebných domoch boli ubytovaní nemeckí vojaci, a to frekventanti vojenskej školy. Už 26. augusta 1944 tu prišlo k prestrelke partizánov s Nemcami. Následkom tejto udalosti nemecké vojská boli posilnené a ubytované v liečebných domoch vlastníka grófa Jána Zamoyského. Pri nájdení munície a pri manipulácii s nájdenými nástražnými vecami došlo k výbuchu, pri ktorom dvaja chlapci prišli o život a dvaja boli ranení. Partizáni mali za cieľ obsadiť ubytované domy a Nemcov zajať, odzbrojiť, ukoristiť zbrane a získať hodnoverné plány pre ďalší partizánsky

boj. Naši obyvatelia obce partizánom poskytli potraviny, šatstvo, ale aj popísali pohyb a približné množstvo nemeckých vojakov. Začiatkom januára 1945 prišlo nad obcou k silnej prestrelke, následkom ktorej prišli o život traja partizáni Ivan Beneduk, Vladimír Kovalenko a Alexander Samovarov. Nemci stratili troch frekventantov vojenskej školy. Sovietski partizáni boli pochovaní na miestnom cintoríne. Nemci z obce odviekli 20 mládencov. Boli to Bartolomej Martinek, Jakub Ščensný, Tomáš Marfiak, Andrej Grigerek, Jozef Hanečák, Ján Ščensný, Michal Hanečák, Jozef Grech, Andrej Leščinský, Jakub Tremský, Michal Papež, Jakub Ščensný, Vavrinec Hanečák, Ján Kravevič, Bartolomej Grančay, Ján Dlugoš, Andrej Fialka, Michal Pencák, Ján Ščensný, Štefan Gončár, ktorí sa postupne po skončení vojny vracali domov. Pred príchodom frontu nemeckí vojaci so sebou na ústupe zobrali 20 kusov koní s pot'ahmi, krmivo, obilie. Na ústupe si zobralo koristiť aj maďarské vojsko, a to 4 kone a s nimi postroje a krmivo. Aktívnu pomoc partizánom v dodávke potravín, cigariet poskytlo potravinové družstvo, ktoré viedol Jozef Šutor a Jozef Martinek. Do 1. československého armádneho zboru nastúpilo niekoľ-

ko desiatok mužov, ktorí pomáhali oslobodzovať našu republiku. Obec Vyšné Ružbachy bola oslobodená vojskami Červenej armády 25. januára 1945. Po oslobodení 30. januára 1945 vznikol v obci 9-členný revolučný miestny národný výbor. Mal podobnú úlohu ako revolučné MNV v iných obciach. V roku 1977 miestny národný výbor postavil pomník padlým. Pri jeho odhalení sa zúčastnil vzácny hosť - veliteľ partizánskej brigády Čapajev S. F. Lesnikovský.

Fašiangová šiška 2023

Môžeme s kľudom napísať, že Fašiangová šiška v Hniezdnom má už svoju každoročnú tradíciu. Tohtoročné stretnutie šikovných kulinárskych rúk sa opäť uskutočnilo v areáli spoločnosti Nestville park v Hniezdnom za účasti reprezentantiek mesta Stará Ľubovňa a obcí okresu Stará Ľubovňa. Našu obec, Vyšné Ružbachy, zastupovali členky klubu dôchodcov spoločne s našim pánom starostom Petrom Martinkom. Gastronomická aktivita začala svätou omšou v kostole svätého Bartolomeja, ktorú celebroidal farár farnosti Hniezdne profesor Peter Olekšák. Organizátori prichystali vo svojich priestoroch bohatý sladký - kultúrny program. Jednotlivé zúčastnené obce - cukrárky so svojimi starostami a starostkami odprezentovali svoje sladké dobrôtky v podobe chutných šišiek. Stretnutie

Rusínov, Nemcov, goralského etnika, či Šarišanov, Spišiakov, ktorí žijú v tomto nádhernom kraji pod Tatrami, zažilo opäť obohacujúcu fašiangovú aktivitu.

Spomíname na Juraja Jakubiska s prívlastkom „Fellini východu“.

V rámci dňa Prešovského samosprávneho kraja v Prahe sa dňa 28. septembra 2018, pri príležitosti 100. výročia vzniku prvej ČSR, uskutočnil večer s pánom Jurajom Jakubiskom. Naše ružbašské seniorky Zlatica a Zuzana mali možnosť zúčastniť sa tejto akcie a osobne sa stretnúť s touto významnou československou osobnosťou. Pán režisér Jakubisko natočil niekoľko desiatok hraných aj dokumentárnych filmov; k najznámejším patrí Tisícročná včela, Perinbaba či veľkofilm Bathory. Jakubisko získal množstvo ocenení, napríklad Českého leva za dlhoročný umelecký prínos kinematografii. Juraj Jakubisko zomrel 24. februára 2023 v Prahe.

Medzinárodný deň žien

Ani tento rok sme nezabudli na naše ženy seniorky, ktoré slávia 8. marca svoj sviatok. Pán starosta zavítal do klubu JDS, aby našim ženám, seniorkám, malou pozornosťou poprial k ich sviatku. Z dejín sa dozvedáme, že MDŽ sa stal prejavom solidarity medzi ženami, ale aj spomienkou na snahu zrovnoprávnenia žien. V roku 1908, konkrétne 8. marca, pochodovalo ulicami New Yorku približne 15-tisíc žien. Počas demonštrácie žiadali o skrátenie desaťhodinového pracovného času, vyššie platy a politické požiadavky, najmä získanie volebného práva. Okrem toho, časom pribudla aj téma práva žien vzdelávať sa v učňovských školách. Ženy bojovali aj za zrovnoprávnenie platu za rovnakú prácu. Členky Socialistickej strany Ameriky vyhlásili v roku 1909 Deň žien. Jeho jednotný dátum však nebol od začiatku známy, prvýkrát sa oslavoval 29. februára 1909, v nasledujúcich rokoch sa mal konať vždy poslednú februárovú nedeľu. Od roku 1917 sa ustálil dátum 8. marca ako Medzinárodného dňa žien na celom svete. V ČSR sa oslavoval prvýkrát v roku 1921, postupom času si získal masový charakter. Počas druhej svetovej vojny bol zrušený a po roku 1945 opäť obnovený. Časom bol úzko spojený s obdobím socializmu a zmenil sa na oslavy spojené s rozdávaním červe-

ných karafiátov. Od roku 1975 Organizácia spojených národov (OSN) oficiálne vyhlásila MDŽ na 8. marca.

Pietna spomienka pri pamätníku „BARBARSKEJ NOCI“ v Podolínci

V nedeľu, 16. apríla 2023 popoludní, naši obyvatelia, seniori z Vyšných Ružbách, navštívili kláštorný komplex bývalého piaristického, dnes redemptoristického kláštora, pietne miesto „Nespravodlivo stíhaných rehoľníkov“. Pri travertínovom pamätníku sme si tichou spomienkou a modlitbou desiatka slávnostného ruženca uctili tých, ktorým vtedajšia komunistická moc zasiahla do ich bežného života. V historickom kontexte je práve toto miesto spojené s obyvateľmi obcí Lacková, Nižných a Vyšných Ružbách. Práve obyvatelia našich obcí boli brániť týchto internovaných rehoľníkov v roku 1950. Pravidelne sa našej spoločnej spomienky v Po-

dolínci zúčastňuje aj Mária Svitanová, ktorej najstaršieho brata zatkli v roku 1951, pretože sa podieľal na roznášaní letákov na podporu zatýkaných kňazov. „Nechcel hovoriť o tom, čo tam zažil. Zatkli a odviekli ho v nedel'ú ráno predtým, ako sme šli do kostola, mal vtedy 18 rokov, doteraz mám v živej pamäti vzlykanie našej mamy," spomína pani Mária Svitanová (Spišská Belá). Aj 80 ročná pani Mária Múdra z Vyšných Ružbách spomína, že aj jej otec bol nespravodlivo stíhaný, pretože bol rehoľníkov brániť. Po neho si ľudová milícia prišla hneď ráno do Ružbách na druhý deň udaním osoby z Vyšných Ružbách. Celý život sme o tejto smutnej udalosti nehovorili s otcom, pretože sme sa báli ďalších perzekúcií a problémov. V cele zaisťovania skončil aj miestny farár, Jozef Daniel, ktorý bol obvinený, že práve on oslovil a burcoval farníkov, aby šli brániť rehoľníkov do Podolíncu. Pre nedostatok dôkazov bol farár Daniel prepustený, ale ďalej štátnou bezpečnosťou monitorovaný. Vedenie Ústredného výboru Komunistickej strany Československa nariadilo násilnú likvidáciu mužských rehoľ. Cieľom Akcie K bolo obsadiť kláštory, vystáňovať rehoľníkov a zmocniť sa majetku katolíckej cirkvi. Začiatok akcie bol určený na štvrtok 13. apríla 1950 o polnoci. Príslušníci národnej bezpečnosti polície, ľudových milícií, ŠtB a niekde aj príslušníci armády vnikli do mužských

kláštorov v celom Československu. Na Slovensku internovali 881 rehoľníkov z 11 rehoľí.

Náš člen Peter sa zúčastnil súťaže o titul „DEDKA regiónu Stará Ľubovňa“

Zaujímavá súťaž o titul „DEDKA regiónu Stará Ľubovňa“ sa uskutočnila v apríli v Dome kultúry v Starej Ľubovni. V tejto aktivite zabojovali o titul dedka títo aktéri: Michal Demčák z Hniezdneho; Mikuláš Koneval z Kamienky; Jozef Lešiga z Jarabiny; Peter Šľachtovský z Vyšných Ružbách a Jozef Zrel'ák z Plavča. Obec Vyšné Ružbachy a Základnú organizáciu JDS Vyšné Ružbachy na aktivite: „Dedko regiónu Stará Ľubovňa“ zastupoval Goral' Peter Šľachtovský, spoločne s krojovými žiakmi Natáliou Kaletovou a Adamom Gajeckým. Našich aktérov hudobne doprevádzali Vierka a Marienka Krutkové. Účinkujúci sa predstavili v týchto disciplínach: Remeslo má zlaté dno - ide v nej o

prezentáciu tradičného ľudového remesla, ktorému sa dedko počas svojho života venoval alebo ktoré bolo spojené s jeho obcou, rodinou, s jeho okolím, ďalej načieram do minulosti - dedkovia vyrozprávali publiku zaujímavú, veselú, smutnú alebo poučnú príhodu, ktorú počuli od svojich predkov, resp. príhodu, ktorú počuli pri spoločných stretnutiach, alebo príhodu, ktorú dedkovia počas svojho života zažili. Poslednou bola disciplína ukáž, čo vieš – dedkovia prezentovali vedomosti, znalosti, danosti a zručnosti, ktoré dostali do vienka, resp. ktoré nadobudli počas svojho života. Poďakovanie patrí nášmu starostovi Petrovi Martinkovi a pani Terke Krutkovej pri príprave propozícií nášho dedka Petra. O kultúrny program sa postarali žiaci ZUŠ Jána Melkoviča, malé speváčky z FS Barvinok z Kamienky, spevácka skupina JDS Melódia zo Starej Ľubovne a SVIDNÍCKI HELIGONKÁRI. Pod organizáciu podujatia sa podpísali OO JDS, Ľubovnianske osvetové stredisko a Mesto Stará Ľubovňa v spolupráci so starostami obcí a primátormi miest regiónu.

Slávnosti Jari v Hniezdom

30. apríla sa v obci Hniezdne - areál Nestville Park sa uskutočnil otvárací festival „Slávnosti Jari 2023“. S titulom obcí „Nositeľ tradícií“. Aj tento rok mala goralská a kúpeľná obec Vyšné Ružbachy svoje zastúpenie. V pekne vyzdobenom stánku seniorky a seniori našej obce pripravili chutnú krúpovú domácu polievku s údeným, ktorú ponúkali návštevníkom tohtoročnej slávnosti. Ďalej Ružbašania ponúkali rôzne druhy tradičných nátierok, gazdovský tanier, kúpeľné oblatky a liečivú minerálnu vodu Izabellu. Susedmi nášho stánku bola partnerská obec Nižné Ružbachy a jej skvelý tím. Táto zaujímavá aktivita odprezentovala tradície, ľudové remeslá aj folklór celého regiónu Stará Ľubovňa. Zároveň boli súťaže konských záprahov. Spoločnosti - Združenie zrodené z minulosti, srdečne ďakujeme za pozvanie a tiež za prípravu zmysluplne pripraveného projektu - aktivity Slávnosti Jari 2023. Touto cestou chceme zvlášť poďakovať za finančnú podporu pri realizácii celej aktivity nášmu pánovi starostovi Petrovi Martinekovi.

Zúčastnili sme rozhlasovej púte Rádia Lumen v Krakove.

Farníci farnosti Vyšné Ružbachy, Nižné Ružbachy, Veľký Lipník a Haligovce spoločne putovali s ružbašským farárom Jánom Stašákom (organizátor) v sobotu, 6. mája 2023, do Krakova na 16. rozhlasovú púť rádia Lumen. V zablatených topánkach do neba - pokora a vdáčnosť sv. Faustíny, to bola téma 16. rozhlasovej púte do Krakova. V kázni sa jej venoval aj Mons. Jozef Hal'ko, bratislavský pomocný biskup a hlavný celebrant i kazateľ svätej omše v Sanktuáriu Božieho milosrdenstva. „Ježiš nám hovorí: Viem, že ste hriešni, viem, že na cestách vášho života sa vám blato vašich zlyhaní lepí na topánky. Som stále znovu a znovu vám pripravený odpúšťať. Vždy znovu a znovu, ak vy budete ochotní sa zastaviť, uvedomiť si to blato a prosieť, aby sa neustále očisťovalo, aby ste mohli ľahko kráčať...“ pripomenul podstatu Božieho milosrdenstva hlavný hosť púte. Celodenný program vyvrcholil modlitbou v hodine Božieho milosrdenstva z priestorov Baziliky Božieho milosrdenstva. Slovenskí pútnici obsadili všetky priestory v Bazilike, pod sakrálnym priestorom a v jeho blízkom okolí. Táto duchovná aktivita bola pre nás zmysluplná a dúfame, že na budúci rok sa ku nám pridajú aj tí, ktorí toho roku zaváhali a nešli.

Výlet do Spišskej Soboty a Spišskej Kapituly

Májový Spišskosobotský kotlík a dni Spišského Jeruzalema v Spišskej Kapitule patrili našim členom klubu dôchodcov JDS Vyšné Ružbachy. Ochutnali sme chutný gúľaš, kde sa prezentovalo 27 súťažných družstiev a absolvovali sme zaujímavé stretnutia na Spišskej Kapitule. Prijemné stretnutie bolo s našim prvým farským administrátorom vyšnoružbašskej farnosti Dušanom Galicom (2001 – 2006) Na záver sme navštívili Kapitulský cintorín, kde čakajú na svoje vzkriesenie kňazi a biskupi Spišskej diecézy.

Milí naši čitatelia, aktivít klubu ZO JDS Vyšné Ružbachy je počas roka neúrekom. Slniečka a tepla je teraz viac a tak sme nezabudli na naše kaplnky, pietne miesta a verejné priestranstvá, kde radi pomôžeme pri sadení kvetov a tiež celoročnej starostlivosti o ne. Sme ochotní vždy pomôcť pri realizácii nápadov vedenia obce Vyšné Ružbachy, ktoré vytvárajú dobrý pocit a radosť z vykonanej služby pre spoločné dobro nás všetkých. Vidíme sa na ďalších zmysluplných aktivitách nie len v Ružbachoch, ale v rámci celého Prešovského kraja.

Púť Rádia Lumen v Krakove.

ROK 2022 ŠTATISTIKA EVIDENCIE OBYVATELSTVA

Ohlasovňa pobytu vo Vyšných Ružbachoch pripravila v prvých dňoch roku 2023 štatistiku obyvateľstva obce.

Prihlásenie na trvalý pobyt: 9

Odhlásenie z trvalého pobytu: 16

Prihlásenia na prechodný pobyt: 2

Počet narodení : 18

Počet úmrtí: 8

Počet sobášov: 15

Stav obyvateľ'ov k 31.12.2022.....1419 obyvateľ'ov

Zo života školy

Spoznávame históriu, folklór i tradície

V novembri 2022 sme zorganizovali besedu na tému „Spoznávanie dedičstva predkov.“

Milovníci folklóru, krojov a miestnych tradícií, Peter Fabis, Terézia Krutková, Mária Šutorová a Beáta Ščensná, pre nás dňa 16. 11. 2022 pripravili besedu z ružbašskej histórie o tom najlepšom a najkrajšom, čo tu máme. Prostredníctvom hovoreného slova a prezentácie krojov nás všetkých preniesli do minulosti. Na záver si každý mohol ochutnať kapustníky, tradičné ružbašské jedlo, ktoré nám pripravili kuchárky v školskej jedálni.

Beseda s Katarínou

V škole nám 28. 4. 2023 spolu so synom Ianom (obsluha techniky) predviedla besedu s prezentáciou celej genézy udalostí spojených s

výročím Kráľovskej svadby. Keďže tieto udalosti priamo súvisia s Ružbachami, ružbašským prostredím a živými ľuďmi (ešte aj žijúcimi pamätníkmi), záujem žiakov bol. Dokonca aj o historickú tematiku. V príjemnej „usmiatej“ atmosfére, z ktorej žiarilo pozitívne naladenie, pani Šutorová odpovedala ochotne a fundovane na otázky žiakov. To by ste neverili, čo za otázky dokážu deti niekedy vymyslieť. Svoje poznatky mala vždy zažitá na vlastnej koži, takže o ničom nerozprávala len tak z druhej ruky, skrátka pri všetkom bola. Veľmi presvedčivá! Žiaci boli spokojní, uvoľnení. V závere sa vyhlasovali víťazi výtvarnej tematickej súťaže Ružbašská kráľovská svadba. Ocenení účastníci dostali vecné predmety a knihu. Samozrejmosťou bolo fotografovanie. Dokonca bol záujem aj o podpisy do autorkinej knihy, takže autogramiáda. Akcia ako z televízie.

Jednou z cien bola aj omal'ovánka Skvosty Vyšných Ružbách, ktorú originálne pre túto sériu udalostí vytvorila naša bývala učiteľka Mgr. Tatiana Dragošková.

Dobýjanie Hradu

Stará Ľubovňa (2. 5. 2023)

Keďže hrady sa dobývajú, vzali sme hrad útokom. S posilami - pani riaditeľkou Pulščákovou, pánom starostom Martinekom, pánom učiteľom Patarákom, pani Krutkovou a špeciálne s hlavnou suprevízorkou Katarínou Chapuis Šutorovou sa naši mladí chtiví historici zo 6., 7., 8. a 9. ročníka vybrali prezrieť Ružbachy na Ľubovnianskom hrade. Ako? To sa dá preniesť? Dá, ale len čiastočne. Priatelia historici, profesionálni pracovníci Hradu, podľa dostupných artefaktov a fotomateriálov rearanžovali v čo najvernejšej podobe svadobnú hostinu Ružbašskej kráľovskej svadby. Vznikla z toho výstava „Les Grands Mariages“, ktorá bude túto ružbašskú kráľovskú svadbu približovať slovenským ako aj zahraničným návštevníkom počas niekoľkých rokov.

Odrazu sme sa ocitli vo vyzdobenej svadobnej sále tak, že už len sadnúť a hostiť sa. Len by sme museli mať o 100 rokov viac, byť pozvaní šľachtici a to nie sme. Bohužiaľ tam ani šľachtici či mladomanželia neboli, veď obrad sa konal ešte v 1923. roku.

S hostinou bola spojená aj výstava pozostávajúca z fotografií a aj originálnych artefaktov (niekedy veľmi drahých). Na fotografiách bolo možné vidieť časti Vyšných Ružbách. Pán sprievodca sa riadne paril, pretože pani Katarína o každej chvíli vedela viac a presnejšie, hoci mladý muž bol fakt pripravený. A opäť živý záujem žiakov o udalosti. Nikto sa nepýtal, kedy už bude koniec. Samozrejme sme videli celý hrad. Hrad s kúskom Ružbách opäť pokročil, vidieť to. Choďte sa pozrieť!

Treba to vidieť naživo, ale trochu pripravení, aby ste to vedeli oceniť.

Všetkovedko

30. novembra bojovali tisíce detí z celého Slovenska o titul najmúdrejšieho z najmúdrejších. Všetky deti, ktoré mali odvahu dokázať, že vedia veľa o svete, prírode, o Slovensku, ovládajú cudzie jazyky, slovenčinu a matematiku, vyznajú sa v hudbe a výtvarnom umení, sa dozvedeli výsledky koncom januára. Všetci súťažiaci dostali diplomy a malý darček. Štvrtáčka Veronika

Škurlová sa umiestnila na 33. mieste medzi súťažiacimi z celého Slovenska a získala aj titul Všetkovedko a tričko.

Lyžiarsky výcvik

V dňoch 27.2. až 3.3.2023 naša základná škola realizovala lyžiarsky výcvik, ktorý sa uskutočnil u nás doma v stredisku Ski Park Vyšné Ružbachy. Výcviku sa zúčastnilo 22 žiakov rôznej výkonnostnej úrovne, od nelyžiarov až po zdatných lyžiarov. Pod vedením inštruktorov (pani riaditeľka Pulščáková a pán učiteľ Kuruc) si všetci žiaci osvojili plánované zručnosti a lyžovanie si užívali celých päť dní. Počasie nám ozaj prialo a snehové podmienky boli taktiež výborné. Úspešný lyžiarsky týždeň sme ukončili lyžiarskymi pretekmi. Už teraz sa tešíme na budúci rok a na nové lyžiarske zážitky.

Karneval

Fašiangy sú už tradične časom zábavy, smiechu a dobrej nálady. Žiaci 1. a 2. stupňa si dali pri výbere masiek naozaj záležať. Do školy zavítali rôzne rozprávkové bytosti – ježibaby, víly, princezné, ale aj kovboji, šašovia, vojaci a veľa iných zvláštne neidentifikovateľných masiek s rozžiarenými očkami. Snažili sa zaujať nielen farebnosťou, ale aj originalnosťou. Za svojimi žiakmi nezaostávali ani ich učitelia, a tiež prišli na fašiangovú zábavu ako farbičky. V školskej jedálni si pochutnali na výborných mafinkách, ktoré nám upiekli pani kuchárky. Aj vďaka rodičom, ktorí sa postarali o nádherné masky svojich ratolestí, sme všetci prežili jedno čarovné dopoludnie plné radosti.

Valentínsky ples

Dňa 14.2.2023 sa na pôde našej školy uskutočnil 1.ročník Valentínskeho plesu. Organizovali ho žiaci 8.A triedy, ktorí prišli s touto myšlienkou a zvládli organizáciu tohto plesu na výbornú. Súčasťou Valentínskeho plesu bolo predpísané spoločenské oblečenie, výzdoba priestorov, občerstvenie, súťaže, tanec ale hlavne úžasná zábava. Som rád, že súčasťou plesu boli aj spoločenské tance, ktoré žiaci pociťovo trénovali na hodinách telesnej výchovy a mohli svoje tanečné zručnosti takto zúročiť. Už teraz sa spoločne tešíme na 2. ročník Valentínskeho plesu.

Marec mesiac knihy

Marec – mesiac knihy, bol v našej škole bohatý na rôzne akcie a aktivity súvisiace s knihami. Okrem čítania kníh počas vyučovania sa žiaci prvého stupňa mohli zapojiť do súťaže: Knižné hádanky, kde ich úlohou bolo nájsť skryté rozprávkové postavy v hádankách. Starší žiaci si pripravili pre mladších spolužiakov pútavé čítanie z kníh s rôznymi úlohami po ich prečítaní, tiež si vymysleli, nacvičili a zahrali divadielko. Novinkou v našej škole pri príležitosti mesiaca kníh je aj Knižná búdka, v ktorej sú knihy, ktoré si deti môžu požičať a vrátiť alebo vymeniť za inú knihu. Táto búdka sa teší veľkej obľube a preto ostáva v priestoroch vestibulu aj naďalej ☑. Veríme, že týmito aktivitami sme prispeli k tomu, aby žiaci čoraz viac siahali po knihách, pretože: „Čítanie je jedno z najväčších potešení, ktoré ti môže samota dať“. (Harold Bloom)

Zápis do 1. ročníka ZŠ

Dňa 19. apríla 2023 sa konal v priestoroch našej školy zápis do 1. ročníka. Budúci prváci prichádzali postupne so svojimi rodičmi a pani učiteľkou. Zápisu sa zúčastnilo 13 detí. Boli veselí, smelí, vedeli sa predstaviť, povedať o sebe základné informácie. Spolu s pani učiteľkami riešili hrovou formou niekoľko jednoduchých úloh. Pracovný list pre budúcich prváčikov bol zameraný na logické myslenie, motoriku, orientáciu a numeráciu. Vyskúšali si, aké je to sedieť v školských laviciach a pozorne počúvať. Všetci odchádzali nadšení s pamätným listom na zápis a vecnou odmenou. Už teraz sa na nich v septembri tešíme! Zapísať sa musia aj tie deti, u ktorých bude zákonný zástupca dieťaťa (rodič) žiadať o pokračovanie plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v materskej škole.

McDonald's Cup 2023

Dňa 4.5.2023 sa naši mladší žiaci zúčastnili okresného kola vo futbale – McDonald's Cup. Táto celoslovenská futbalová súťaž je zameraná na žiakov a žiačky prvého stupňa. Na ihriskách v Novej Ľubovni sa stretlo deväť škôl, ktoré bojovali o postup na majstrovstvá kraja. Naši mladí futbalisti a futbalistky bojovali zo všetkých síl, ale na lepšie ako 6. miesto to tohto roku nevyšlo. Pevne verím, že na budúci rok sa opäť predstavíme v tejto súťaži a skúsime sa výsledkovo posunúť trochu vyššie. Na záver sa chcem poďakovať p. Martinovi Martinekovi, ktorý nám pomohol s dopravou a medailami, ktoré si žiaci za svoj výkon určite zaslúžili.

Netradičná vlastiveda

V pondelok, 6.2.2023, začal p. starosta na obecnom úrade zasadnutie pomerne skoro. Priemerný vek účastníkov zasadnutia bol dosť nízky, pretože nimi boli tretiaci základnej školy. Učivo vlastivedy s názvom Naša obec, riadenie obce, názov vrchov, obecné športové a kultúrne podujatia boli žiakom sprostredkované priamo starostom obce v jeho pracovisku. Deťom bude toto stretnutie pripomínať príviesok s erbom našej obce, ktorý dostali ako darček. Ďakujeme p. starostovi za milé prijatie a za venovaný čas.

Dlugoš, Branislav Knapík, Martin Pavlík a Roderik Vlček. V silnej konkurencii desiatich škôl z nášho regiónu si vybojovali krásne 2. miesto. Blahoželáme!

Olympiáda z finančnej gramotnosti

Čo je v dnešnej dobe dôležitejšie ako finančná gramotnosť?

V piatok 24. februára 2023 sa v priestoroch organizačnej zložky Obchodnej akadémie v Starej Ľubovni konala Olympiáda z finančnej gramotnosti pre žiakov základných škôl. Našu školu zastupovali Gregor

Okresné kolo dievčat vo volejbale - MIDICoolvolley

Naše dievčatá sa dňa 27.4.2023 zúčastnili po dlhej covidovej prestávke okresného kola vo volejbale (MIDICoolvolley) žiačok základných škôl v Starej Ľubovni. Postupne sme v skupine zdolali ZŠ Cyrila a Metóda Stará Ľubovňa, ZŠ Komenského Stará Ľubovňa aj Gymnázium T.Van-sovej. V boji o finále sme porazili jednoznačne ZŠ Levočskú Stará Ľubovňa. Vo finále sme narazili na ZŠ Podolíneec, ale po ťažkom boji sme

podolínskym dievčatám podľahli. Za predvedený výkon musím naše dievčatá pochváliť a poďakovať im, pretože bojovali až do konca a urobili sebe a našej škole veľmi dobré meno.

EKOLANDIA - Škola v prírode

Tretí májový týždeň sa žiaci 3. a 4. ročníka zúčastnili školy v prírode, v najkrajšej časti Tatier. Zažili počas jedeného týždňa intenzívne spojenie s prírodou prostredníctvom kvalifikovaných lektorov, sprievodcov a animátorov. Prežili s p. učiteľkami netradičné aktivity v daždi, poznávali goralskú kultúru v Ždiarskom dome, navštívili Beliansku jaskyňu a vydali sa na expedíciu- Belianske Tatry. Zažili kopec zábavy, získali nové poznatky o lesnej pedagogike, ale i to, ako sa správať pri stretnutí s medveďom. Cenný, bohatý a zážitkový program na čerstvom vzduchu v obci Ždiar s najkrajšími výhľadmi si deti získal a vytvoril im nezabudnuteľné spomienky.

Nočná škola

Nočnou školou nazývame triednu aktivitu, pre ktorú je typické nocovanie žiakov v našej škole. V tomto školskom roku si vybrala trieda 8.A na túto aktivitu termín - májový piatok (12.5.2023). Nájst' dôvody, kvôli ktorým je táto akcia pre žiakov taká zaujímavá, nie je vôbec ťažké. Naši ôsmaci jednoducho milujú našu školu, a preto sa rozhodli, že ju neopustia a ostanú v nej nasávať vedomosti a školské zážitky až do soboty rána. "Vzdelávali" sa až do neskorých nočných hodín a až nad ránom pod tlakom množstva nových informácií zaspali. Či sa to prejaví na ich zlepšených známkach zistíme v najbližších dňoch a týždňoch. Isté je, že kolektív sú ozaj úžasný. Keďže to bola nočná škola, tak fotky nepridávame, pretože bola po celý čas noc :D. S pozdravom nevyspatý a zničený triedny učiteľ.

Zo života materskej školy

Karneval v MŠ

Dňa 20.2.2023 bolo v materskej škole veselo. Priestory našej škôlky hýrili farbami. V karnevalové ráno sa z tried ozývala veselá hudba. Deti si už dávno predtým medzi sebou pošuškávali, čím budú na karnevale. Doniesli si masky, preobliekli sa a hneď sa zmenili na rozprávkové postavičky: krásne princezné, filmových hrdinov, veselé zvieratká a majstrov rôznych profesií. Všetci sme si spolu super zatancovali, zaspievali, zasúťažili a odniesli si množstvo skvelých zážitkov.

Deň matiek

Druhá májová nedeľa je venovaná už od roku 1923 mamám. Patrí medzi symbolické medzinárodné dni, ktoré majú svoju historickú hodnotu. Je to deň, kedy sa vzdáva úcta matkám a materstvu. My sme sa rozhodli, že svoju vďaku prejavíme mamám pásmom básní, piesní a tancov, ktoré si pre svoje mamy s láskou nacvičili žiaci materskej aj základnej školy. Veríme, že sme všetkým mamám pripravili krásne popoludnie a urobili radosť.

Dental Alarm v materskej škole

Naša MŠ sa zapojila do osvetového programu Dental Alarm. Študentka zubnej medicíny predškôlkov naučila správne si čistiť zúbky. Deti sa v rámci programu zúčastnili 4 školení s témami: hygiena, anatómia, patogenita a výživa s praktickou inštruktážou a naučili sa tak správne si čistiť zuby. Okrem toho každé dieťa počas prvého školenia dostalo dve zubné kefky Curaprox. Po školení dostali diplom a rôzne motivačné materiály. Deti sa naučili mnoho nových informácií, ktoré, ako sľúbili, budú každodenne praktizovať.

Alex a rozprávkoví kamaráti

Rozprávkoví kamaráti z Labkovej patroly, Skye a Chase, sa vybrali na prechádzku a navštívili aj našu MŠ. Prišli spolu s ich najlepším kamarátom Alexom, aby deťom vyčarovali úsmev na tvári. Spolu si zatancovali, zaspievali a dokonca aj zacvičili. Na záver deti pochválili a sľúbili, že keď ešte niekedy pôjdu okolo, určite nás ešte navštívia.

Krajina príbehov

V tomto roku vyhlásila Ľubovnianska knižnica regionálnu výtvarnú súťaž na tému: „Krajina príbehov – Ružbašská kráľovská svadba“. Z celkového počtu 170 vybrala určená komisia 20, ktoré ocenili. Medzi nimi bola aj naša žiačka materskej školy Lenka Krafčíková, ktorú pripravovala p. uč. Dáša Timčáková. Dňa 29. 5. 2023 sa v Ľubovnianskej knižnici uskutočnilo slávnostné vyhodnotenie, kde si prevzala Čestné uznanie a cenu.

Ružbašská kráľovská svadobná torta

12. septembra 2023 uplynie 100 rokov od ružbašskej kráľovskej svadby, kedy si povedali svoje « áno » Renier de Bourbon, princ Dvoh Sicílií a grófká Karolína Zamoyska.

Tak ako to už na svadbách bežne býva, na svadobnom stole nesmeli chýbať rôzne dobroty, medzi ktorými bola čokoládová torta. A práve táto torta nebola jedinou svadobnou tortou, lebo sa na svadobnom stole vynímala ešte jedna monumentálna kráľovská torta. Tá bola vytvorená v tvare veže a až po čase sa podarilo Františke Marcinovej, kurátorke výstavy Le monde & La ville, ktorá je na hrade Ľubovňa venovaná práve ružbašskej kráľovskej svadbe, určiť, že sa jedná o svadobnú tortu. Veď na fotografii „táto veža“ pripomínala všetko možné, len nie svadobnú tortu. Túto teóriu potvrdil krátky výskum, ktorý určil, že takéto torty sa v 19. storočí a v prvej polovici 20. storočia pripravovali na kráľovské

svadby. Hlavne na anglických kráľovských svadbách sa skveli nevídané, viac ako metrové bohato zdobené torty. Medzi prvé monumentálne a hlavne zdokumentované svadobné torty patrila torta kráľovny Viktórie (1819-1901). Táto trojposchodová torta vážila neuveriteľných 135 kg a dodnes sú na trhu zberateľov na predaj kúsky tejto

torty. Sú vkusne zabalené v krabičke s menami mladomanželov, ale vnútro tak chutne už asi nevyzerá.

V porovnaní so svadobnou tortou budúcej kráľovny Alžbety II. (1926 – 2022), bola svadobná torta kráľovnej Viktórie skromná. V roku 1947, keď sa vydávala následníčka anglického trónu Alžbeta za Filipa Mountbattena, tak ich svadobná torta merala úctyhodných 2,7 metra a vážila 227 kg. Všetky tieto torty boli zdobené anglickou technikou tzv. „over piping“, kde sú vytvorené viaceré rady zložitých detailov napodobňujúcich stuhy a girlandy

vytvorené z krému. Torty sa pripravovali niekoľko týždňov pred svadbou, lebo pred ich upečením bolo potrebné na vyzdobenie vytvarovať z fondánu stovky delikátnych kvetov. A takéto nádherné torty pripravovala brigáda zložená z viac ako päťdesiatky šikovných cukrárov.

Z histórie svadobných tort sa dozvedáme, že pôvodné svadobné torty boli slané a už Rimania, približne pred 1900 rokmi, piekli svadobné koláče z pšenice a soli. Počas obradu ženích zjedol časť bochníka a zvyšok rozlomil nad hlavou svojej nevesty. Bolo to považované za znamenie šťastia a zároveň požehnanie na dlhý spoločný život a narodenie množstva detí. Táto tradícia, i keď trochu pozmenená, sa v našich končinách praktizuje ešte aj pri dnešných sobášoch.

Poschodová svadobná torta existuje už od stredoveku. Piekla sa z pšenice, lebo tá bola symbolom plodnosti a prosperity. Ako pozostatok kedysi vykonávaných obradov plodnosti sa "svadobná torta" hádzala na nevestu, ale dnes si tento zvyk už ťažko vie-

me predstaviť.

Poschodové svadobné torty sa museli pripravovať niekoľko dní vopred. A pretože neexistovali plastové obaly a ani prístroje moderného chladenia, svadobné torty sa potierali bravčovou masťou, aby sa zabránilo ich vyschnutiu. Masť sa zoškrabovala tesne pred podávaním, neskôr sa do nej pridával cukor, aby sa zlepšila jej chuť a aby sa mohla ponechať na svadobnej torte ako ozdobná poleva.

Neskôr sa začali vyhotovovať biele sladké polevy a krémy tak ako ich poznáme dnes, lebo biela svadobná torta bola symbolom čistoty. Na ich výrobu sa mohol použiť len ten najdrahší čistý rafinovaný cukor; čím bola teda torta belšia, tým bohatšia bola rodina nevesty, keď-

že cukor bol v tom čase hnedý. Preto takéto viacposchodové čisto biele torty sa piekli skoro výlučne na kráľovské svadby.

Ružbašská kráľovská svadba nebola výnimkou, lebo takúto nádhernú kráľovskú tortu mali aj na svadbe v Ružbachoch. Pri rekonštrukcii svadobnej sály na účely vý-

stavy na hrade Ľubovňa nepripadalo do úvahy, aby svadobný stôl ostal bez tak dôležitého svadobného elementu akou je svadobná torta. Túto úlohu dostala na starosť chýrna medovníkárka pani Zdenka Sirotová zo Zvolena. Tá sa medovníkárstvu venuje už niekoľko ro-

kov a na konte ma už aj úspešne zahranične súťaže, kde reprezentovala slovenské národné remeslo akým medovníkárstvo rozhodne je.

Pečenie svadobnej torty z medovníkového cesta pre potreby výstavy bolo vyhodnotené ako najideálnejšie. Klasická svadobná torta by nevydržala dlhodobo v expozícii a riaditeľ Ľubovnianskeho múzea Dalibor Mikulík trval na tom, aby vystavená torta bola jedlá. A stalo sa tak, lebo celá torta je jedlá, okrem vnútorných bambusových paličiek v rohoch vežičiek, ktoré zabezpečujú jej stabilitu. Na upečenie tejto kráľovskej svadobnej torty bolo potrebných 4kg múky, 2,5 kg práškového cukru, 1kg medu, 25 vajec a korenia do perníka, ktorého množstvo a zloženie ostáva profesionál-

ným tajomstvom každej dobrej medovníkárky.

Samotná príprava šablón k pečeniu, pečenie, zdobenie a celkové spájanie torty trvalo pani Zdenke 2 týždne a to pri jej dennej práci cca 8 - 10 hodín.

Pri výrobe torty bolo dôležité, aby bolo všetko dobre zamera-

né, každá malá odchýlka by mohla spôsobiť, že by torta bola na pohľad šikmá. Po postavení druhého poschodia sa dokonca premeriavala rovnosť vodováhou.

Torta má 3 poschodia a prvé poschodie – kopula veže, bola na realizáciu najkomplikovanejšia. Celková váha torty dosiahla 9 kg pri výške 81 cm.

Samotné prenesenie torty do výstavnej miestnosti nedalo pani medovníkárke spať niekoľko dní, pretože sa obávala, ako tak krehká torta vydrží ťažko dostupnú hradnú cestu. Všetko sa ale šťastne skončilo a dnes sa každý návštevník hradu Ľubovňa môže takpovediac zúčastniť kráľovskej svadby, na ktorej nechýba pravá kráľovská torta.

Oslavy pri príležitosti 100. výročia ružbašskej kráľovskej svadby

27. augusta 2023 sa pod záštitou Slovenského veľvyslanectva vo Francúzsku a Poľského veľvyslanectva na Slovensku uskutočnia vo Vyšných Ružbachoch slávnosti organizované pri príležitosti 100. výročia ružbašskej kráľovskej svadby. Tento sobáš bol sobášom európskeho významu, pretože 12. septembra 1923 v miestnom kostole uzavreli manželstvo potomkovia z najvyšších aristokratických kruhov: Renier de Bourbon, princ Dvoh Sicílií a grófka Karolína Zamoyska, dcéra majiteľov hradu Ľubovňa Andreja

Zamoyského a Karolíny de Bourbon-Sicules.

Oslavám 100. výročia ružbašskej kráľovskej svadby bolo v roku 2023 venovaných viacero podujatí. Patrílo k nim aj otvorenie výstavy « Le monde & la Ville » na hrade Ľubovňa, ktorá verne napodobnila a verejnosti sprístupnila svadobnú sálu reštaurácie vo Vyšných Ružbachoch.

Oslavy, ktoré sa uskutočnia 27. augusta 2023 v mieste svadby, teda v kúpeľoch vo Vyšných Ružbachoch, budú vyvrcholením akcií venovaných výročiu tejto kráľovskej svadby.

Podujatie sa začne o 13. hodine slávnostnou svätou omšou v kostole vo Vyšných Ružbachoch, ktorú bude celebrotvať Mons. Andrej Imrich, emeritný pomocný biskup Spišskej diecézy. Slávnosť bude pokračovať v Bielom dome v miestnych kúpeľoch dvoma premiérami, a to divadelným predstavením „V šťastí i nešťastí, v zdraví aj chorobe...“ – Ružbašská kráľovská svadba, ktorej autorom a režisérom je Peter Karpinský a vystúpením folklórnej spevákovej skupiny Ružbašan pod

12. september 1923

názvom: „Ruzbaske vesele“.

Nasledovať bude prezentácia tretej knihy Kataríny Chapuis Šutorovej „Parížska kráľovská svadba“ z jej kolekcie publikácií so spoločným názvom Kráľovské svadby na hrade Ľubovňa. Autorka – ružbašská roháčka, je súčasne iniciátorkou celej série týchto podujatí, ktoré sa završia krájaním kráľovskej svadobnej torty.

Ružbašská kráľovská svadba nemala na severnom Spiši obdobu a miestnym obyvateľom priniesla niekoľko zvláštností. Bol to prvý sobáš medzinárodného významu, na ktorom sa zúčastnilo 14 princezien a princov a 20 grófiok a grófov. Zároveň boli prítomní aj vysokí cirkevní hodnostári. Pre svadobných hostí bol pripravený svadobný stôl, ktorý sa doslova prehýbal pod vyberanými jedlami, kde nechýbalo v tom čase vzácné hrozno alebo zmrzlina vyrobená z ľadových krých. K jedlu sa podávalo tokajské víno a hos-

tom hrala do tanca temperamentná cigánska muzika. Pre prítomných bol pripravený aj svadobný bál zakončený polnočným ohňostrojom.

Potomkovia mladomanželov ružbašskej kráľovskej svadby sú veľmi aktívni aj dnes, i keď nie na území Slovenska. Dvaja členovia tejto významnej rodiny sú hlavami dynastií: Karol de Bourbon des Deux Siciles je hlavou dynastie de Bourbon-Siciles, a je zároveň nástupca potenciálneho trónu kráľovstva Dvoch Sicílií a Ján Krištof Napoleon je hlavou dynastie Napoleon a zároveň nástupcom potenciálneho cisárskeho francúzskeho trónu. V poradí sú to vnuk a pravnuke ružbašského kráľovského páru.

Srdečne Vás pozývame na podujatie, ktoré vám umožní nahliadnúť do tajov nepoznanej histórie Slovenska za prítomnosti vzácných členov rodiny de Bourbon-Siciles, Zamoyski

a Bisping.

Program osláv, ktoré sa uskutočnia pri príležitosti 100. výročia ružbašskej kráľovskej svadby vo Vyšných Ružbachoch dňa 27. augusta 2023

13:00

Slávnostná svätá omša celebrowaná Mons. Andrejom Imrichom, emeritným pomocným biskupom Spišskej diecézy v rímskokatolíckom kostole vo Vyšných Ružbachoch venovaná kráľovskému manželskému páru Karolíne a Renierovi de Bourbon-Sicules

14:30

Otvorenie slávnosti „100. výročie ružbašskej kráľovskej svadby“
v Bielom dome v kúpeľoch Vyšné Ružbachy

14:45

Premiéra divadelnej hry – „V šťastí i nešťastí, v zdraví aj chorobe...“ – Ružbašská kráľovská svadba, réžia a scenár – Peter Karpinský

15:30

Vystúpenie folklórnej speváckej skupiny Ružbašan pod názvom:
„Ruzbaske vesele“

16:00

Slávnostné uvedenie do života knihy „Parížska kráľovská svadba“
z pera Kataríny Chapuis Šutorovej

16:30

Krájanie slávnostnej svadobnej torty

Nieje črepník, ako črepník...

Verím, že každý občan Vyšných Ružbách (a nielen občan, ale aj návštevník Vyšných Ružbách) si všimol, že Penzión Bene je vždy vyzdobený krásnymi črepníkmi, ktoré vyrába kreatívna osôbka Katka Kupecká. Zaujíma aj Vás ako tento nápad vznikol? Nielen to sme sa opýtali Katky.

Od kedy sa venuješ maľovaniu črepníkov?

Na internete mi vyskočili vyzdobené črepníky a hneď ma to zaujalo. Snažila som si k tomu nájsť viac informácií a postupy. Tak ma ten nápad fascinoval, že som sa hneď potom pustila do práce. Tak sme začali s manželom skúšať, ako prevrtať diery o hlinených črepníkoch, taký pokus omyl. Potom sa už darilo. Prv z malých a potom trochu väčších. Musela som sa naučiť rôzne ťahy a techniky. Prvý črepník, ktorý sa mi podaril, bola červená lienka, ktorú som venovala svojim deťom.

Prečo si sa zamerala na maľovanie črepníkov?

Črepník je vďačný, môžete si ho dať tam, kam potrebujete, napríklad na okno, ale aj von do záhrady, do bytu, ako dekoráciu. Skrášli neje-den priestor.

Ako prebieha celý postup maľovania črepníka?

Postup maľovania a tvorenia snáď nikto neprežrádza a ani tech-

niku. Môžem iba povedať, že farby sú kvalitné, nezávadné a črepníky z pálenej hliny. Výroba je celkom náročná.

Aká bola Tvoja prvá objednávka?

Prvá objednávka prišla až potom, keď som výrobok zavesila na FB k výrobkom z Domčeka suvenírov, čo sme mali na hrade v SL. Úplne prvý predaný výrobok bola lienka, ale už väčšej kvality ako tá prvá.

Venuješ sa aj inej výrobe?

Momentálne maľujem iba črepníky a pri tom nejaký čas aj ostane-m. Z malých som prešla na väčšie, potom na veľké. Veľa zákazok je na stredné aj veľké.

Kde hľadáš inšpiráciu?

Inšpirujú ma remeslá, profesie, tradície. Veľa zákazok bolo vo formáte Goralov, postavy v kroji, čo je dosť náročné, pretože aj tie kroje sú umeleckým dielom.

Aké sú Tvoje plány do budúcnosti? Kam by si chcela Tvoju tvorbu posunúť?

Stále mi prichádzajú nové kreatívne nápady, ktoré potrebujem hneď zrealizovať. A tak sa zlepšujem a posúvam svoje hranice. To ma na tom baví najviac, verím, že podnety budú prichádzať ešte dlho. A moje črepníky vyčarujú nejuden

úsmev na tvári malým i veľkým, to je moja vízia do budúcnosti. Robiť nimi radosť ľuďom.

Čo by si odkázala čitateľom Ružbašského žrodelka?

Čitateľom by som chcela popriať skvelé leto a veľa zdravia. A tiež si urobiť radosť aj črepníkom iba tak, pre seba alebo pre iných ako darček. Veľa šťastia a ďakujem za rozhovor.

Kde ťa môžu potencionálni zákazníci nájsť?

Potencionálni zákazníci sa prihlasujú cez siete a iné médiá. V Ružbachoch občania vidia výrobky na oknách penziónu a tiež chodíme na rôzne podujatia, kde vystavujú domáci umelci svoje tradičné výrobky.

Hodnotenie sezóny 2022/2023 FK SLOVAN Vyšné Ružbachy

Milí športoví priatelia a fanúšikovia futbalového mužstva FK SLOVAN Vyšné Ružbachy. Dostal som tu česť zhodnotiť sezónu 2022/2023 mládežníckych kategórií a mužstva dospelých. Začal by som kategóriami mládeže. Kategória U8 hrala zimnú ligu. Naši drobcí skončili na 4. mieste. Kategória U9 hrala ligu spoločom jeseň/jar a obsadila 3. miesto. Kategória U10 hrala zimnú ligu a obsadila 5. miesto. Kategória U11 hrala ligu spoločom jeseň/jar a obsadila 4. miesto. Chcem sa poďakovať mládežníckym hráčom za vzornú reprezentáciu nášho klubu a našej obce. Ďalšie poďakovanie patrí trénerom, ktorí sa podieľali na chode kategórií, tréningov či akciách, ktoré sme pre deti organizovali. V neposlednom rade ďakujem rodičom, ktorí pomáhali pri organizovaní rôznych akcií alebo s dopravou na zápasy či turnaje. Čo sa týka sezóny 2023/2024 verím, že budeme pokračovať.

S mužstvom dospelých sme túto sezónu dosiahli veľké úspechy. Už tradične sme vyhrali MARKRUP 7. ligu a stali sa majstrami 3. krát v rade. Tohtoročnú sezónu sme zavŕšili víťazstvom v superpohári nad tímom z Novej Ľubovne pomerom 3:1. Je to naša štvrtá trofej v tomto pohári. Na konci sezóny sme mali veľa zranených hráčov, a preto si cením, ako sme sa dokázali zomknúť a úspešne reprezentovať klub aj obec Vyšné Ružbachy. Poďakovanie patrí funkcionárom, trénerovi, hráčom, obci, sponzorom, ľuďom, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom podieľali na chode klubu a divákovi, ktorí nás chodili povzbudzovať na domáce či vonkajšie zápasy. Môžem povedať, že sme zažili vynikajúcu sezónu a už teraz sa teším na tú budúcu.

Spolu sme Slovan

Kalendár významných historických udalostí v našej obci

Pred 450 rokmi:

Počas panovania cisára Maximiliána od roku 1573 platilo v našej obci banské právo až do roku 1854. V tomto období sa vo viacerých častiach chotára našej obce uskutočnilo viac pokusov o ťažbu uhlia.

Pred 430 rokmi:

V roku 1593 Šebastian Lubomírski a jeho nasledovníci Stanislav a Juraj – poľskí feudáli, preberajú pod svoju správu Spišské staroststvo. Obec Družbaki – kúpele, im slúžili ako letné sídlo. Celoročne však sídlili na hrade v Starej Lubovni.

Pred 245 rokmi:

Od roku 1778 až do roku 1876 sú Vyšné Ružbachy spolu s Podolíncom súčasťou Provincie XVI. Spišských miest.

Pred 210 rokmi:

V roku 1813 bola v obci veľká povodeň. Vodný stav (jaz), ktorý v tom čase bol vybudovaný za kaštielom, povolil následkom veľkého prívalu vody. Voda podmyla časť cesty a zobrala aj dva domy Fialkovcov. Po povodni, vybudoval majster Dudáš nový vodný stav poniže Kašejki, ktorý bol následne zničený povodňou 29. júna 1958.

Pred 215 rokmi:

V dobových listinách sa obec spomína ako „Horné Rusbachy“

Pred 150 rokmi:

V roku 1873 bola v chotári obce vykonaná komasácia pôdy (pozemková úprava).

Pred 130 rokmi:

25. apríla 1893 bola vo vstupnej chodbe do kostola osadená do steny a vysvätená kropeňička so sv. vodou.

Pred 125 rokmi:

V roku 1898 bolo v obci založené „Potravné družstvo“, ktoré zaniklo v roku 1920. Vytláčali ho obchodníci a Židia v poradí: Šľamko, Špira, Kohn, Friedman a Beksman. Po poslednom Židovi prevzal obchod a krčmu Marfiak, po ňom Jozef Kilár.

Pred 130 rokmi:

V roku 1893 bola dobudovaná najbližšia železničná trať a železničná stanica v Podolín-ci.

Pred 130 rokmi:

V roku 1893 opätovne vyhorel nižný koniec obce.

Pred 120 rokmi:

V roku 1903 bol do kostola zakúpený jednomanuálový orgán s pedálom. Orgán dodala firma RIEGER z Budapešti.

Pred 105 rokmi:

V roku 1918 po prvýkrát začali gazdovia osievať d'atelinu. Lucernu pestovali len ojedinele aj to len pokusne.

Pred 95 rokmi:

Od roku 1928 sa viac rodín vystaňovalo za prácou do Belgicka a Francúzska. Tí sa neskôr všetci postupne vrátili späť do obce.

Pred 100 rokmi:

V roku 1923 gróf Andrej Zámoyski buduje v kúpeľoch najväčšie kúpalisko. Jeho dĺžka je 33,3 m, šírka 21 m, a hĺbka vody 240 cm. Staviteľom bol Oskar Zuber.

Pred 95 rokmi:

Od roku 1928 si občania obce dávajú biť studne. Voda sa ťahá piestovými pumpami. Práce vykonával majster Ľudovít Kilár s pomocníkom Jozefom Fabisom. Kopané a murované studne postupne zanikajú.

Pred 95 rokmi:

V roku 1928 na nižnom konci obce, na mieste bývalého mlyna, buduje gróf Ján Zámoyski vodnú turbínu, ktorá zásobovala elektrinou kúpeľné budovy.

Pred 90 rokmi:

V roku 1933 za potokom v mieste bývalej kúpeľnej práčovne bol zriadený dieselový motor na výrobu elektrickej energie len pre kúpele, nie pre obec.

Pred 90 rokmi:

Od roku 1933 sa pre veľký počet detí škola stáva trojtriednou. Vyučuje sa na zmeny, teda aj popoludní

Pred 90 rokmi:

V roku 1933 sa v škole uskutočnil kurz materinského jazyka. Zúčastnilo sa ho 23 účastníkov.

Pred 80 rokmi:

V roku 1943 boli v obci 4 stredoškóoláci a 4 žiaci meštianskej školy. Najbližšie gymnázium bolo v Kežmarku. Meštianske školy boli v Starej Ľubovni a v Spišskej Belej.

Pred 75 rokmi:

V roku 1948 bol na okraji chodníka vedúceho do susednej obce Lacková, v lokalite zvanaj „Nad Brodkom“, postavený kamený kríž.

Pred 90 rokmi:

V roku 1933 bol cintorín opatrený novou kamennou ohradou, po rozšírení cintorína, ktorý už nepostačoval. K tomu boli zobrať dve susediace parcely z južnej strany cintorína. Pozemky boli majetkom cirkvi.

Pred 60 rokmi:

1.mája 1963 bolo po prestavbe hospodárskej budovy pri kaštieli zriadené kino so širokouhlým premietacím plátnom. Kapacita sedadiel bola 200 miest. Súčasťou kinosály bolo aj viacúčelové javisko na divadelné a estrádne predstavenia.

Pred 65 rokmi:

V roku 1958 sa v akcii „Z“ buduje nová POŽIARNA ZBROJNICA v centre obce za hotelom MAGURA, po ľavej strane cesty vedúcej do kúpeľov.

Pred 55 rokmi:

Od roku 1968 kúpele Vyšné Ružbachy prešli pod správu Slovenských liečebných kúpeľov Nový Smokovec.

Pred 55 rokmi:

Od roku 1968 bola Obec Vyšné Ružbachy opätovne začlenená do okresu Stará Ľubovňa.

Pred 50 rokmi:

V roku 1973 vysvätil na cintoríne nový kamenný kríž určený k spoločnej modlitbe farár Bernard Pánči.

Pred 55 rokmi:

31.júla 1968 sa v kúpeľoch Vyšné Ružbachy uskutočnilo ustanovujúce zasadnutie Okresného národného výboru k vzniku okresu Stará Ľubovňa.

Pred 45 rokmi:

V roku 1978 predsedom Miestneho národného výboru sa stal JUDr. Štefan Grešo, rodák z Lip-tovskej Kokavy.

Pred 50 rokmi:

V roku 1973 v časti chotára zvaného „Rovienky“ v údolí potoka „Rieka“ okolo cesty smerujúcej do Turovy sa postupne buduje provizórny hospodársky dvor JRD. Drevené stodoly, murované stajne a hosp. objekty.

Pred 45 rokmi:

V roku 1978 sa dobudoval nový areál JRD „Kukura“ v časti chotára zvaného „Nad Brodkom“. Murované stajne, dielne, silážne veže, senníky, administratívna budova, jedáleň. Starý hosp. dvor na Rovienkach sa postupne likviduje.

Pred 40 rokmi:

V roku 1983 dňa 20. apríla sa započalo s výstavbou balneoterapie – modernej kúpeľnej budovy.

Pred 40 rokmi:

V roku 1983 sa započalo s výstavbou inžinierskych sietí v časti obce zvanej „Pod Zelard“. Vybudovala sa kanalizácia, vodovod, cesty, chodníky, čistička odpadových vôd, elektrická sieť.

Pred 30 rokmi:

1. júna 1993 bola spôsobená ekologická havária. Pri vypúšťaní bazénu z balneoterapie, v ktorom sa nachádzal 4 % roztok koncentráту hlinitanu sódného do potoka, po celej dĺžke potoka zahynuli všetky ryby až po ústie rieky Poprad.

Pred 30 rokmi:

V roku 1993 v parku, v centre obce pri autobusovej zastávke, bola nainštalovaná dominantná socha „KORUNA RUŽBACH“, ktorú v roku 1968 vytvoril taliansky sochár Natalino Andolfatto v rámci Medzinárodného sochárskeho sympózia.

Pred 40 rokmi:

V roku 1983 bola pred vstupom do obce postavená regulačná stanica plynu s hlavnou vetvou prívodu plynu do obce.

Kláštorné kultúrne leto 2023

V KLÁŠTORE KARTUZIÁNOV V ČERVENOM KLÁŠTORE

Júl

- 02.07.2023 (nedeľa) | 16:00 | 6,00€ / 4,00€
DIVADLO PRE DETI: ČERTOVA SKALA (Divadlo RAMAGU)
- 05.07.2023 (streda) | 20:30 | 15,00€
DIVADLO: HRA O CITRÓNY (Pomajbo, Belešová, Martinovič)
- 09.07.2023 (nedeľa) | 16:00 | 6,00€ / 4,00€
DIVADLO PRE DETI: MAŤKO A BLÁZNI (Potulné divadlo J+T)
- 12.07.2023 (streda) | 20:30 | 6,00€
DIVADLO CONCORDIA: Jánošík - straty a nálezy
- 16.07.2023 (nedeľa) | 16:00 | 6,00€ / 4,00€
DIVADLO PRE DETI: O Štoplíkovi (Divadlo TUŠ)
- 16.07.2023 (nedeľa) | 12:00 - 16:00
HISTORICKÁ KUCHYŇA - varenie a ochutnávky historických jedál
- 19.07.2023 (streda) | 20:30 | 10,00€
KONCERT: MARTIN BABJAK A DANIEL BURANOVSKÝ
- 23.07.2023 (nedeľa) | 16:00 | 6,00€ / 4,00€
DIVADLO PRE DETI: POPOLVÁR (Potulné divadlo J+T)
- 26.07.2023 (streda) | 20:30 | 6,00€
DIVADLO: V. HAVEL - AUDIENCIA (Divadlo RAMAGU)
- 30.07.2023 (nedeľa) | 16:00 | 6,00€ / 4,00€
DIVADLO PRE DETI: GORALSKE ROZPRÁVKY

August

- 02.08.2023 (streda) | 20:30 | 10,00€
KONCERT: JANAIS
- 06.08.2023 (nedeľa) | 16:00 | 6,00€ / 4,00€
DIVADLO PRE DETI: VČIELKA ELKA (Divadlo Etydy)
- 09.08.2023 (streda) | 20:30 | 6,00€
DIVADLO COMMEDIA - MALKA
- 13.08.2023 (nedeľa) | 16:00 | 6,00€ / 4,00€
DIVADLO RAMAGU - TROJROZPRÁVKA
- 13.08.2023 (nedeľa) | 12:00 - 16:00
HISTORICKÁ KUCHYŇA - varenie a ochutnávky historických jedál
- 16.08.2023 (streda) | 20:30 | 6,00€
LITERÁRNO - HUDOBNÝ VEČER: RECITUJE EVA OĽHOVÁ,
NA KLAVÍRI HRÁ MIROSLAV RÁC
- 20.08.2023 (nedeľa) | 16:00 | 6,00€ / 4,00€
DETSKÁ SHOW: SRANDA BANDA
- 23.08.2023 (streda) | 20:30 | 6,00€
SOUNDART - MULTIMEDIÁLNY KONCERT
- 27.08.2023 (nedeľa) | 16:00 | 6,00€ / 4,00€
DIVADLO PRE DETI: MAČKY LETIA DO KANADY (Divadlo TUŠ)

PARTNER PODUJATIA

OBEC
LECHNICA

MEDIÁLNI PARTNERI
OBEC HALIGOVCE
OBEC MATIAŠOVCE
OBEC LEŠNICA
OBEC ČERVENÝ KLÁŠTOR
MESTO SPIŠSKÁ STARÁ VEŠ

u. fond
na podporu
umenia

* Podujatia kultúrneho centra z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

Organizátori: Cyprián, n. o., RAMAGU, o. z.
Podujatie sa koná na Z. nádvorí Kláštora
Kartuziánov v Červenom Kláštore.
V prípade nepriaznivého počasia
prebehne program v interiéri kláštora.
Zmena programu vyhradená.
Viac info na: www.ramagu.sk

Kalendár podujatí 2023

HRAD A SKANZEN V STAREJ LUBOVNI

30.4.2023

OTVORENIE LETNEJ TURISTICKEJ SEZÓNY

Program pod záštitou poľského veľvyslanca, fermiarske a sokoliarske vystúpenia, sprístupnenie výstavy „Le Monde & La Ville. Les grands mariages“
Hlavný program o 11:00, 12:30, 15:00 a 16:30

13.5.2023

NOC MÚZEÍ

Netradičná nočná prehliadka hradom a skanzenom, svetelné planéty a pozorovanie hviezd
Hlavný program o 21:00, 21:15, 21:30 a 21:45

18.5.2023

MEDZINÁRODNÝ DEŇ MÚZEÍ

Dritare odchádzať, Orjabský večírky... otvorenie nových expozícií v dome z Kamenky a Jarabiny v areáli MĚA

19.5.2023

JANA PRŮNSKÁ NA HRADE

Beseda s nekorunovanou kráľovnou slovenskej historickej románcu na hrade Ľubovňa; 18:00 hod.

JÚN - SEPTEMBER

POSVÄŤ SA MENO TVOJE

Výstava sakralných diel v múzeu ľudovej architektúry pod hradom Ľubovňa

5. - 16.6.2023

VSTÚPTE S NAMI DO ROZPRÁVKY

Výchovno - vzdelávací program pre deti s témou historických svadieb

5.7.2023

CYRILOMETODSKÉ SLÁVNOSTI

Sv. liturgia v cirkevnoslovenskom jazyku pri príležitosti Svätku sv. Cyrila a Metoda

17. - 23.7.2023

HRADNÉ DIVADLO S PESNIČKAMI

Hradný muzikál „Zelesník“ na nádvorí hradu
Vstupy o 10:30, 12:30, 14:30 a 16:30

28. - 30.7.2023

HRADNÉ SLÁVNOSTI

Vystúpenie samohravov sokoliarov, prezentácia ľudových jedál a krasoľárov na hrade
Hlavný program o 11:00, 14:00, 15:00 a 16:30

28.7.2023

NOČNÁ PREHLIADKA HRADU

Divadelné predstavenie na tému kráľovskej svadby
Vstupy o 21:00, 21:15, 21:30 a 21:45 a hlavný program o 22:00

6.8.2023

DEŇ MEDU

Prezentácia medových výrobkov, prednášky o včelárstve v spolupráci so Zväzom včelárov

12. - 14.9.2023

MÚZEUM ŠKOLÁM

Výchovno - vzdelávací program pre 5. ročník ZŠ na tému „Čo je to múzeum“

10. - 11.9.2023

TREK PRE VERTIKÁLU VÝCHODNÉHO VETRA

Cestou i necestou za príbehom zachrany jednej židovskej rodiny

15.9.2023

SLOVENSKÍ BÁSNICI V JAZZOVEJ PODOBE

Koncert na hrade Ľubovňa

24.9.2023

HUBERTOVSKE SLÁVNOSTI

Prezentácia poľovníctva v spolupráci s lokálnymi poľovníckymi združeniami, sv. omša

6. - 8.12.2023

ČAROVNÉ VIANOCE A VIANOCE U HORÁRKY

Vzdelávací program na tému ľudové a ľudovo-fantastické Vianoce spojené s programom z cyklu „Rok na horhom Spiši“ – adventné obdobie

Plánujeme:

- Andyho kráľovné na kráľovskom hrade
- Sokoliarske vystúpenia počas letnej sezóny
- Prednáškový cyklus "Svadby v minulosti"
- Výchovno - vzdelávacie aktivity pre ZŠ

www.hradlubovna.sk

Zmena programu vyhradená.

PREŠOVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

pravé slovenské
rádio a sťahom

Severný Spiš Pieniny

13. ROČNÍK

RUŽBAŠSKÉ TRHY FOLKLÓRU

6. AUGUSTA 2023

NÁDVORIE BIELEHO DOMU
V KUPEĽOCH VYŠNÉ RUŽBACHY